

Introduktion til notat om nationale minimumstandarder

Denne korte introduktion giver et overblik over det efterfølgende notat om nationale minimumsstandarder for GPS baserede tryghedssystemer til personer med demens. Formålet er at beskrive, hvilke krav der bør stilles til både teknologi og organisering, når kommuner og stat investerer i tryghedsteknologi. Notatet er tænkt som et konkret redskab, der kan bruges i udbud, kvalitetssikring og politiske aftaler om anvendelse af de nationale puljemidler.

Udgangspunktet er, at GPS til denne målgruppe skal behandles som en omsorgsydelse efter Servicelovens regler om tryghedsskabende velfærdsteknologi. Det betyder, at løsningen skal være pålidelig, sikker og understøttet af klare arbejdsgange.

Notatet foreslår blandt andet minimumskrav til batterilevetid, hvor leverandører skal kunne dokumentere, at løsningen kan understøtte behovet for minimum tre forskellige brugerpersoner defineret af kommunen under faktisk brug. Dette suppleres af krav om automatiske advarsler ved lav batteristand og dokumenteret høj opetid i den tekniske platform. Derudover stilles krav om uafhængig dokumentation af informationssikkerhed, for eksempel gennem en årlig ISAE 3000-erklæring, som allerede er standard på andre centrale it-områder i den offentlige sektor.

Den anden del af kravene handler om implementering. Erfaringerne viser, at teknologien kun skaber værdi, når ledelse, nøglepersoner og pårørende er tydeligt inddraget. Notatet anbefaler, at kommuner kobler indkøb til en konkret implementeringsplan, der bygger på VIVEs forskningsbaserede LIVSTEGN principper. Planen skal blandt andet beskrive ansvarsfordeling, oplæring, faste opfølgningsrutiner og en systematisk oprydning i alarmer, så personalet kan reagere på de vigtigste signaler og føle faglig tryghed i hverdagen.

Endelig beskriver notatet, hvordan de nationale midler på 119 millioner kroner kan kobles til disse standarder. Tanken er, at finansiering og kvalitet følges ad i praksis. Når puljemidler tildeles til løsninger, der opfylder de fælles krav, styrkes både borgernes tryghed, personalets arbejdsvilkår og kommunernes mulighed for at dokumentere økonomiske gevinster. Notatet uddyber hvert enkelt krav og angiver de juridiske og faglige kilder, som forslaget bygger på.

Notat: Begrundelser for nationale minimumstandarder

I. Executive Summary & Formål

1.0 Formål

Formålet med dette notat er at fremlægge et konkret, juridisk robust og implementerbart forslag til en national minimumsstandard for indkøb og implementering af GPS-baserede tryghedssystemer til borgere med demens. I det følgende benævnes dette som "kravspecifikationen".

Forslaget adresserer tre presserende systemiske udfordringer:

1. **Etablering af driftssikkerhed:** Forslaget håndterer den eksisterende usikkerhed om teknologiens pålidelighed. Denne usikkerhed stammer fra tekniske svigt såsom batteriudfald og organisatoriske fejl i implementeringen. Sager med borgere, der er forsvundet på trods af GPS-udstyr [1], har skabt et behov for øget sikkerhed. VIVE bekræfter, at usikkerhed opstår, når organisationen og processerne svigter [2]. Denne kravspecifikation sikrer reel tryghed gennem bindende krav til både teknologi og proces.
2. **Kobling af finansiering til kvalitet:** Forslaget sikrer en målretning af den nationale investering på 119 mio. kr. til udbredelse af velfærdsteknologi (bestående af 39 mio. kr. samt yderligere 80 mio. kr. for 2026-2029) [3]. Midlerne skal anvendes til løsninger, der opfylder Anbefaling 6 fra Partnerskab for udbredelse af velfærdsteknologi, som tilsiger, at investeringer skal fokuseres på modne teknologiske løsninger [4].
3. **Styrkelse af konkurrencen:** Forslaget flytter kommunernes indkøbsfokus fra laveste anskaffelsespris til dokumenteret driftssikkerhed, datasikkerhed og systemisk værdi.

Etableringen af et fælles kvalitetsniveau giver kommunerne og deres juridiske afdelinger det nødvendige grundlag for at investere. Dette frigør puljemidlerne og skaber et professionelt marked for leverandører med dokumenteret kvalitet.

1.1 Baggrund: Det juridiske og økonomiske imperativ

Behovet for nationale standarder hviler på to fundamentale hensyn.

Det juridiske hensyn:

Der eksisterer i dag en geografisk variation i tildelingen af GPS-teknologi, som skaber retsusikkerhed. Denne variation bunder i en uensartet fortolkning af Serviceloven.

GPS-systemer til denne specifikke målgruppe adskiller sig fra almindelige hjælpemidler under Servicelovens § 112 [5]. Anvendelsen af § 112 er juridisk udfordret i denne kontekst. Denne tolkning bekræftes af ministersvar på spørgsmål 545 af 12. juni 2020. Her udtaler

sundhedsministeren: "Sporings-GPS'er skal dermed ikke bevilges efter servicelovens §§ 112 eller 113" [6].

Den korrekte hjemmel findes, som ministeren svarer, i Servicelovens særregler for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der defineres som en omsorgsydelse:

- **Servicelovens § 136e:** Anvendes når borgeren ikke modsætter sig brugen. Dette betragtes som en integreret del af omsorgen [7].
- **Servicelovens § 128b:** Anvendes når borgeren aktivt modsætter sig. Dette udgør et indgreb i selvbestemmelsesretten og forudsætter skærpede betingelser såsom risiko for personskade [9].

Denne kravspecifikation opererer inden for den korrekte juridiske ramme af § 136e og giver kommunerne den tekniske og processuelle sikkerhed til korrekt lovanvendelse.

Det økonomiske hensyn (ROI-Sikring):

Den primære økonomiske gevinst ved pålidelig GPS-teknologi omfatter både sparede timer på eftersøgninger og den massive samfundsøkonomiske værdi af udsat institutionalisering.

Nye tal fra VIVE (maj 2025) viser, at de samlede direkte omkostninger ved demens i Danmark udgør ca. 9,9 mia. kr. årligt. Heraf går 88% svarende til 8,7 mia. kr. til plejeboliger [10]. Anmod om vores business case notat, hvis det ikke allerede haves.

Tryghedsteknologi muliggør, at borgere kan blive længere i eget hjem. Dette adresserer direkte denne omkostningsdriver. Realiseringen af denne milliardgevinst forudsætter teknologi med 100% pålidelighed. Denne kravspecifikation udgør derfor en fundamental forudsætning for at indfri det økonomiske potentiale i demensplejen.

II. Tekniske Krav (Driftssikkerhed & Produktfunktionalitet)

Dette afsnit fastlægger de nødvendige hard- og softwarekrav for at sikre systemets funktion i kritiske situationer.

2.1. Pålidelighed og robusthed (Hardware)

Batterilevetid (Kritisk krav)

Teknologisvigt relateret til utilstrækkelig batterilevetid er en væsentlig kilde til usikkerhed i praksis. Erfaringer viser, at faste timebaserede krav ikke i sig selv sikrer, at løsningen matcher de faktiske behov hos forskellige borgergrupper. Batterikrav bør derfor tage udgangspunkt i borgernes reelle anvendelsesmønstre og kommunens faglige vurderinger.

- **Minimumskrav:** Leverandøren skal kunne dokumentere, at løsningen kan levere en batterilevetid, der som minimum understøtter behovet for tre forskellige brugerpersonaer, defineret af kommunen, under faktiske og kontinuerlige driftsforhold. Personaerne kan eksempelvis afspejle forskelle i mobilitet, ophold udendørs, brug af alarmer og hyppighed af lokalisering.
- **Dokumentationskrav:** Leverandøren skal i tilbuddet redegøre for, hvordan batterilevetiden varierer på tværs af de definerede personaer, herunder hvilke forudsætninger og driftsmønstre beregningerne bygger på.
- **Automatisk alarm:** Systemet skal automatisk og proaktivt generere en alarm (f.eks. ved 20 % kapacitet) til en defineret ansvarlig, når enheden har behov for opladning.

Driftssikkerhed (Oppetid)

Et fungerende system er afgørende i en nødsituation.

- **Minimumskrav:** Leverandøren skal fremlægge en ISAE 3000 erklæring som bevis for datasikkerhed og modne processer [12]. Derudover skal der i kontrakten indgå en serviceaftale (Service Level Agreement), der garanterer min. 99,9% oppetid.

Diskretion & Formfaktor

Enhedens design er afgørende for, at den bæres af borgeren.

- **Minimumskrav:** Enheder skal være designet til at blive båret diskret og komfortabelt, eksempelvis som armbåndsur, i bælte, som smykke eller som en kompakt boks. Enheden skal som minimum være IP67-klassificeret for at tåle daglig brug [13].

2.2. Datasikkerhed og certificering (ISAE 3000)

Tillid til systemet forudsætter uafhængig verifikation af datasikkerhed og driftsstabilitet. Dette krav fjerner den juridiske risiko fra kommunens vurdering.

ISAE 3000 Erklæring (Obligatorisk)

- **Minimumskrav:** Leverandøren skal fremlægge en årlig, uafhængig revisorerklæring, såsom ISAE 3000 Type 2 eller tilsvarende anerkendt standard, som uvildig dokumentation for leverandørens driftssikkerhed og overholdelse af informationssikkerhed og GDPR.

Begrundelse (Professionalisering af markedet):

Dette krav repræsenterer en nødvendig professionalisering af velfærdsteknologimarkedet. SKI håndhæver allerede ISAE 3000 som et obligatorisk krav for leverandører på centrale offentlige IT-rammeaftaler [14]. Manglende overholdelse af disse SKI-krav kan medføre dagsbøder på op til 5.000 kr. [14]. GPS-systemer behandler følsomme lokations- og helbredsdata. Det er derfor en logisk standardisering at stille samme krav her for at bringe demensplejen på linje med bedste praksis for kritisk offentlig IT-drift. Dette understøtter Partnerskabets Anbefaling 6 om modne løsninger [4].

Compliance Dokumentation

- **Minimumskrav:** Leverandøren skal fremlægge dokumentation, der beskriver, hvordan systemet teknisk og administrativt understøtter en lovmedholdelig praksis i henhold til Servicelovens § 136e [7, 8].

III. Operationelle Krav (Implementering og Support)

Dette afsnit adresserer barriererne for udbredelse af velfærdsteknologi. En undersøgelse fra Teknologisk Institut (2023) bekræfter, at 55,6% af de danske kommuner peger på implementering i praksis som den primære udfordring [15]. Teknologi skal ledsages af en implementeringsplan for at skabe værdi.

3.1. Kundeservice og Serviceaftale (SLA)

Akutte situationer opstår på alle tider af døgnet.

- **Døgnsupport:** Leverandøren skal garantere en dansksproget, teknisk supporttjeneste, der er tilgængelig 24/7/365 til håndtering af kritiske fejl og akutte situationer [12]
- **Reaktionstid:** SLA'en skal fastsætte maksimale, garanterede reaktionstider for henvendelser af forskellig karakter.

3.2. Procespligt og træning (Implementeringsmodel)

Velorganiserede mennesker skaber værdi med teknologi gennem korrekt anvendelse. Kommunen skal forpligte sig til en forskningsbaseret implementeringsmodel for at sikre sikker anvendelse og værdiskabelse.

VIVE/LIVSTEGN-principperne:

- **Minimumskrav:** Kommunen skal i udbuddet og ved ansøgning om puljemidler fremlægge en implementeringsplan. Leverandøren skal forpligte sig til at understøtte denne plan. Planen skal baseres på de 5 forskningsbaserede principper fra VIVEs "LIVSTEGN"-projekt [16]:
 - 1 **Klar Ansvarsfordeling:** Planen skal definere ansvaret for den daglige drift inklusiv opladning og montering. VIVE påpeger, at en GPS glemt i opladeren mister sin funktion [16]. Planen skal ligeledes definere ansvaret for reaktion på tekniske alarmer og geografiske alarmer.
 - 2 **Udpegning af Nøglepersoner:** Planen skal udpege nøglepersoner på de relevante afdelinger med ansvar for oplæring og fejlsøgning [16].
 - 3 **Løbende Opfølgning:** Planen skal indarbejde faste rutiner for opfølgning, eksempelvis som et fast punkt på morgenmøder, for at vedligeholde kompetencer og sikre enhedernes funktionalitet [16].
 - 4 **Oprydning i "Alarmjunglen":** Planen skal indeholde processer for løbende gennemgang af alarmer og geofence-grænser. Dette sikrer match med borgerens behov og forebygger, at personalet overser kritiske alarmer [2].
 - 5 **Ledelsesfokus og Sparring:** Planen skal have ledelsesmæssig forankring for at sikre prioritering af arbejdet [16].

3.3. Pårørendeinddragelse (Lovmedholdelig Praksis)

Der eksisterer en juridisk usikkerhed om inddragelse af pårørende i monitorering, da § 136e refererer til personalet. Denne usikkerhed bør elimineres.

- **Inddragelsespligt:** Kommunen skal som en del af implementeringsplanen dokumentere inddragelsen af relevante pårørende i aftaler om monitorering og reaktion.
- **Juridisk Begrundelse:** Denne praksis udgør en korrekt udførelse af kommunens forpligtelser. Servicelovens § 82, stk. 2 pålægger kommunalbestyrelsen en pligt til at påse, om der er pårørende, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for borgeren [17]. Inddragelse af pårørende i tryghedsnetværket opfylder denne pligt og etablerer et robust sikkerhedsnet.

Tabel 1: Opsummering af Nationale Minimumskrav (Teknisk & Operationelt)

Kategori	Minimumskrav (Forslag)	Strategisk begrundelse
Pålidelighed	Batterilevetid, der dokumenteret matcher behovet for minimum tre kommunalt definerede personaer i faktisk drift	Sikrer, at teknologien tilpasses borgernes reelle anvendelsesmønstre frem for et generisk timekrav og reducerer risikoen for driftsbrud i praksis
Driftssikkerhed	99.9% dokumenteret systemopetid	Sikrer funktion af backend og alarmer i nødsituationer [12].
Sikkerhed	Årlig ISAE 3000 (Type 2) revisorerklæring	Obligatorisk krav på SKI-rammeaftaler [14]. Garanterer en moden løsning [4] og fjerner kommunal risiko.
Support	Garanteret 24/7/365 Support SLA	Akutte situationer sker uden for kontortid. Følger professionel markedsstandard [12].
Proces	Forpligtelse til VIVE LIVSTEGN-model	Adresserer den primære barriere (55,6%) [15] og sikrer mod organisatoriske svigt [2].
Jura	Proces for inddragelse jf. § 82, stk. 2	Sikrer lovmedholdelig praksis og et robust sikkerhedsnet ved at inddrage pårørende [17].

IV. Konklusion og Policy-Anbefalinger

4.1 Forudsætning for national finansiering

Den centrale politiske anbefaling består i at skabe en bindende kobling mellem national finansiering og national kvalitet.

Betinget Tildeling: Tildeling af midler fra den nationale pulje på 119 mio. kr. [3] til indkøb af GPS-systemer bør betinges af, at teknologien og de tilhørende processer opfylder de nationale minimumsstandards specificeret i dette notat. Dette gælder særligt kravene om ISAE 3000, dokumenteret batterilevetid, der matcher behovet for minimum tre kommunalt definerede brugerpersonaer, samt forpligtelse til den forskningsbaserede VIVE-implementeringsmodel.

Dette sikrer overholdelse af Partnerskabets Anbefaling 6 om modne teknologiske løsninger [4] og garanterer, at midlerne investeres i reel tryghed frem for løsninger præget af teknisk usikkerhed [2].

Citerede kilder

1. Ulykke på plejehjem afslører gps-problem: Skal oplades dagligt - - Jyllands-Posten E-avis, tilgået november 2, 2025,
<https://eavis.jyllands-posten.dk/p/aarhus-nord/13-08-2025/a/ulykke-pa-plejehjem-afsloerer-gps-problem-skal-oplades-dagligt/2653/1974011/64949667>
2. Undgå, at GPS'er giver falsk tryghed på plejehjem - vive.dk, tilgået november 2, 2025,
<https://www.vive.dk/da/nyheder-og-debat/undgaa-at-gps-er-giver-falsk-tryghed-paa-plejehjem-bxqkpmxk/>
3. Finanslov 2026: Tre indsatser skal forbedre livet for Danmarks ældre ..., tilgået november 2, 2025,
<https://aeldremin.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2025/aug/finanslov-2026-tre-indsatser-skal-forbedre-livet-for-danmarks-aeldre>
4. Anbefalinger til udbredelse af velfærdsteknologi i ... - Ældreministeriet, tilgået november 2, 2025,
https://aeldremin.dk/Media/638932698169307826/Partnerskab_anbefalinger_udbredelse_velfaerdsteknologi_aeldreplejen-UA.pdf

5. Serviceloven § 112 - Lovguiden.ai, tilgået november 2, 2025,
<https://www.lovguiden.dk/loven/serviceloven/112>
6. Ministersvar:
<https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/sou/spm/545/svar/1698929/2259222.pdf>
7. Serviceloven § 136 e - Danske Love, tilgået november 2, 2025,
<https://danskelove.dk/serviceloven/136e>
8. Serviceloven § 136e - eLov, tilgået november 2, 2025,
<https://www.elov.dk/serviceloven/paragraf/136e/>
9. Ændring af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne i serviceloven pr. 1. juli 2024 - Social- og Boligministeriet, tilgået november 2, 2025,
<https://www.sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2024/jun/aendring-af-reglerne-om-magtanvendelse-og-andre-indgreb-i-selvbestemmelsesretten-overfor-voksne-i-serviceloven-pr-1-juli-2024>
10. <https://videnscenterfordemens.dk/da/nyhed/demens-koster-knap-10-mia-aarligt>
11. Lokaliseringsenhed, der forhindrer, at mennesker med demens ..., tilgået november 2, 2025,
<https://hmi-basen.dk/blobs/produktblade/61320.pdf>
12. ISAE 3000 revisionserklæring | Frihed til at glemme - Stella Care, tilgået november 2, 2025,
<https://stellacare.dk/isae-3000-revisionserklaering/>
13. GPS armbånd til ældre: Tryghed, alarm og sporing i ét - SmartHomeGuiden.dk, tilgået november 2, 2025,
<https://smarthomeguiden.dk/gps-armbaand-til-aeldre/>
14. ISAE 3000 NIS2 | IT-sikkerhed & compliance – inforevision, tilgået november 2, 2025,
<https://inforevision.dk/isae-3000-nis2-2/>
15. Velfærdsteknologi i de danske kommuner 2023 - Teknologisk Institut, tilgået november 2, 2025,
https://www.teknologisk.dk/_media/88677_Velf%20rdsteknologi%20i%20de%20danske%20kommuner%20%282023%29.pdf
16. Vive guide som en del af projekt Livstegn
<https://www.vive.dk/da/udgivelser/livstegn-guide-til-sikker-brug-af-gps-sensorer-og-alarmer-bxq007vk/>
17. Serviceloven § 82 - Danske Love, tilgået november 2, 2025,
<https://danskelove.dk/serviceloven/82>